

## **НАПРЯМИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОБЛІКОВИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ**

Цифрова трансформація є глобальним процесом, що охоплює всі сфери суспільного та економічного життя. Сфера бухгалтерського обліку не стала винятком. Сучасні тенденції розвитку цифрових технологій вимагають від облікових систем оперативності, прозорості та аналітичної гнучкості. Цифровізація бухгалтерського обліку спрямована на оптимізацію облікових процесів, зниження адміністративного навантаження, скорочення людського фактора та підвищення ефективності прийняття управлінських рішень.

Питання цифровізації бухгалтерського обліку та трансформації його процесів активно розглядаються як українськими, так і зарубіжними науковцями. Зокрема, Коваль О.В. та Лишак О.М. дослідили стан цифровізації бухгалтерського обліку в Україні, акцентуючи на використанні хмарних технологій, автоматизації облікових операцій та нормативних бар'єрах впровадження цифрових рішень [2]. Талах Т.А. і Голячук Н.В. досліджували вплив цифровізації на ефективність розвитку бізнесу, наголошуючи, що цифрові облікові інструменти підвищують прозорість і швидкість формування управлінських рішень [3]. Бунда О.М., Матюха О.О. систематизували сучасні IT-рішення для облікових систем підприємств і окреслили ризики впровадження ERP і блокчейн-технологій [1]. Серед зарубіжних авторів, Паргман Дж., Рієнбенбауер Е., Флік-Голтш Д., здійснили систематизований огляд цифровізації в обліку, виокремивши три етапи її розвитку: заміщення, зміна процесів та інновація, що демонструє еволюцію від автоматизації окремих операцій до глибокої перебудови процесів [5]. Бірмані А. акцентував на зміні взаємодії між цифровими технологіями та організаційними процесами обліку, зокрема переході до прогнозової аналітики [4].

Таким чином, результати попередніх досліджень підтверджують, що цифровізація бухгалтерського обліку не обмежується автоматизацією операцій, а передбачає глибинну перебудову облікових процесів, орієнтовану на аналітичність, інтегрованість і гнучкість інформаційних потоків.

Попри значний науковий інтерес, залишається невирішеним питання комплексної методики цифровізації облікових процесів, яка б ураховувала не лише технічні можливості автоматизації, а й методичні та організаційні аспекти. Відсутність такої узгодженої моделі гальмує ефективне впровадження цифрових інструментів у практику підприємств, у єдину інформаційно-аналітичну систему підприємства, що, своєю чергою, обмежує можливості оперативного контролю, аналітичного прогнозування та стратегічного управління ресурсами.

Традиційна модель обліку, орієнтована переважно на реєстрацію фактів господарського життя, поступово втрачає ефективність, оскільки не відповідає вимогам оперативного управління та аналітичної підтримки бізнес-рішень. Тому постає потреба у перебудові облікових процесів, спрямованій на створення цифрової, аналітично орієнтованої та адаптивної системи обліку.

Опираючись на дослідження науковців та практиків, пропонуємо наступні напрями цифровізації облікових процесів з метою підвищення ефективності управління, забезпечення аналітичної підтримки прийняття рішень та формування гнучкої системи обліку, здатної оперативно реагувати на зміни зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства

Першим важливим напрямом трансформації облікових процесів є підвищення аналітичності облікових процесів. Це передбачає перехід до концепції "data-driven accounting", у межах якої облік ґрунтується на даних, що надходять у режимі реального часу з цифрових джерел: електронних документів, хмарних сервісів, сенсорів чи інтегрованих платформ. Автоматизоване формування первинної інформації дає змогу мінімізувати помилки й забезпечити її оперативне використання для аналізу. Водночас аналітичність обліку посилюється за рахунок інтеграції з бізнес-аналітичними системами (Power BI, Tableau, SAP Analytics Cloud тощо), які дозволяють трансформувати облікові дані у візуалізовані управлінські показники. Додатковим чинником підвищення аналітичності стає використання алгоритмів штучного інтелекту для автоматичного розпізнавання документів, виявлення аномалій та прогнозування фінансових результатів.

Другим напрямом трансформації є інтеграція інформаційних потоків у межах єдиної цифрової платформи. Така інтеграція передбачає об'єднання фінансового, управлінського та податкового обліку в єдиному інформаційному середовищі з можливістю синхронізації з іншими корпоративними системами (CRM, ERP, HRM тощо). Це забезпечує цілісність даних, виключає дублювання інформації та сприяє формуванню наскрізної управлінської аналітики. Особливої уваги потребує стандартизація цифрових форматів обміну даними (XML, XBRL, JSON), яка дозволяє уніфікувати взаємодію між підрозділами підприємства й зовнішніми стейкхолдерами (контролюючими органами, банками, аудиторами). Доцільним також є використання технології блокчейн для забезпечення прозорості та незмінності облікових записів, що підвищує довіру до фінансової інформації.

Третім напрямом є підвищення гнучкості та адаптивності облікової системи. Йдеться про впровадження модульної архітектури облікових програм, що дає змогу змінювати або оновлювати окремі компоненти системи без повної її заміни. Перехід на хмарні технології створює умови для віддаленої роботи бухгалтерів і менеджерів, оперативного доступу до даних і зниження витрат на ІТ-інфраструктуру. Значну роль відіграє також роботизація облікових операцій (RPA), яка дозволяє автоматизувати рутинні процедури: введення первинних документів, нарахування амортизації, звірку розрахунків тощо, що вивільняє час для аналітичної діяльності. Важливою характеристикою гнучкої системи є можливість постійного вдосконалення, тестування, оновлення та адаптації цифрових інструментів відповідно до законодавчих змін і стратегічних потреб підприємства.

Четвертим напрямом трансформації облікових процесів є розробка належного організаційно-методичного забезпечення. Підприємствам варто розробити власні цифрові стандарти облікових процедур, що визначають формат і порядок обробки даних, а також створити систему оцінювання ефективності цифровізації. Доцільним є формування політики управління даними [4], яка регламентує питання доступу, безпеки та відповідальності за обробку облікової інформації.

Таким чином, запропоновані напрями цифровізації облікових процесів сприяють переходу від традиційного документально-реєстраційного підходу до динамічної, аналітично орієнтованої системи обліку, що здатна забезпечити безперервне оновлення, інтеграцію з управлінськими функціями та підвищення інформаційної цінності облікових даних для всіх користувачів.

Подальші наукові дослідження будуть спрямовані на **поглиблення теоретичних і прикладних аспектів цифровізації облікових процесів.**

#### Список використаних джерел

1. Бунда О.М., Матюха М.М. Цифровізація системи бухгалтерського обліку підприємства. Журнал стратегічних економічних досліджень, № 6(17), 2023. С. 133-142. <https://doi.org/10.30857/2786-5398.2023.6.14> (дата звернення 24.10.2025)
2. Коваль О.В., Лишак О.М. Цифровізація бухгалтерського обліку в Україні. Ефективна економіка. 2024. No 2. <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.2.67> (дата звернення 25.10.2025)
3. Талах Т.А., Голячук Н.В. Цифровізація обліку для забезпечення ефективного розвитку бізнесу. Економіка та суспільство. Випуск № 71 / 2025. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-12> (дата звернення 25.10.2025)
4. Bhimani A. Is accounting keeping pace with digitalization. URL: [https://eprints.lse.ac.uk/121606/1/Is\\_accounting\\_keeping\\_pace\\_with\\_digitalization.pdf](https://eprints.lse.ac.uk/121606/1/Is_accounting_keeping_pace_with_digitalization.pdf) (дата звернення 24.10.2025)
5. Pargmann J., Riebenbauer E., Flick-Holtsch D. et al. Digitalisation in accounting: a systematic literature review of activities and implications for competences. Empirical Res Voc Ed Train 15, 1 (2023). <https://doi.org/10.1186/s40461-023-00141-1> (дата звернення 24.10.2025)